

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Арцишевський Р. А.,
доктор філософських наук, професор,
член-кореспондент НАН України, заслужений
діяч науки і техніки, завідувач кафедри філософії
та релігієзнавства, Східноєвропейський
національний університет ім. Лесі Українки
(Україна, Луцьк)

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ:

Стовпець О. В. Інститут інтелектуальної
власності в епоху інформації й постмодерну:
соціально-філософський ракурс. –
Монографія / О. В. Стовпець. – Одеса:
Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», 2016

Монографічне дослідження Стовпця О. В. висвітлює з соціально-філософських позицій проблему інтелектуальної власності, зокрема, її онтологію, специфічні риси, динаміку розвитку й інституціалізації, особливості функціонування, тощо. Однак особливістю даної наукової роботи є намір автора здійснити аналіз інтелектуальної власності не в класичному її цивільно-правовому розумінні, а у постмодерному контексті. Це принципово змінює тональність дослідження, і акценти зміщуються від філософсько-правових пошуків до соціокультурних, таких, що є предметом філософії культури, соціальної філософії.

Водночас, як бачимо в окремих підрозділах монографії (підрозділ 3.4, підрозділ 5.3), інколи автор вдається до такої ілюстрації окремих епізодів розвитку інституту інтелектуальної власності, яка має політологічний підтекст. З одного боку, це виходить за рамки канонів власне соціально-філософського дослідження. Однак, з іншого – надає роботі реалістичності, так би мовити «живого» забарвлення, адже підкреслює зв'язок досліджуваного об'єкту – інституту інтелектуальної власності – із реальним життям. А воно неможливе без політики і всіх її атрибутів.

Ще одна особливість монографії – прагнення пов'язати розвиток інституту інтелектуальної власності з феноменом інформації. Це, ймовірно, і спонукало автора звернутися до аналізу існуючих підходів до розуміння категорії інформації, серед яких – процесуальний, атрибутивний, когнітивний підходи. Водночас, О. Стовпець зауважує, що інформація як така не є предметом його монографічного дослідження, до того ж вона вже неодноразово ставала предметом інших наукових праць. Результати тих робіт він вважає методологічним підґрунтям для свого дослідження, коли інтелектуальна власність розглядається в якості різновиду інформації. Тому автор обмежується стислим оглядом існуючих наукових поглядів на сутність й атрибутивні характеристики інформації.

Нарешті, хотілося б акцентувати увагу на понятті «загальносуспільне надбання» (public domain). Нам представляється, що автор монографії відводить даній інтелектуально-правовій категорії особливе місце в системі соціальних відносин навколо об'єктів творчості й інтелектуальної праці.

Рефреном монографічного дослідження, що простежується в різних його структурних частинах, є твердження, що в епоху інформації й постмодерну саме статус «public domain» – коли строк охорони виключних майнових прав скінчився, і твір стає спільною власністю суспільства – має визначальну роль у прискоренні суспільного розвитку, у пожевленні динаміки конструювання т.зв. «суспільства знань». Однак О. Стовпець ілюструє зазначені процеси, застосовуючи діалектичну методологію. Зокрема, в роботі наводиться істотна кількість прикладів необґрунтованого (ані морально, ані юридично) порушення загальновизначених нормативних стандартів у сфері охорони об'єктів «копірайту». Йдеться про штучне «подовження» їхнього життя. Подібні прецеденти, звичайно, здатні задовольнити поточні потреби їхніх бенефіціарів. Мабуть, вони навіть мають локальний позитивний ефект. Однак у глобальному масштабі, як зауважує автор монографії, згадані маніпуляції можна оцінити як спільний стратегічний програш соціуму.

В цілому робота «Інститут інтелектуальної власності в епоху інформації й постмодерну: соціально-філософський ракурс» має доволі збалансований характер, та є багатостороннім дослідженням поставленої наукової та соціально-філософської проблеми. На думку рецензента, монографія Стовпця О. В. може бути рекомендована до видання.

*Artsyshevskiy R. A., Doctor of Philosophical Sciences,
Professor, Corresponding Member of the National Academy
of Pedagogical Sciences of Ukraine, Honored Worker of Science,
Head of Department of Philosophy and Religious Studies,
Lesya Ukrainka Eastern European National University
(Ukraine, Lutsk)*

Review of the monograph: Stovpets O. V. Intellectual Property Institution at the age of Information and Postmodernity: social-philosophic view. – Monograph / Oleksandr Stovpets. – Odessa: South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky, 2016.

* * *